

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: Barbro Jöstberg

Härad: Östra

Adress: Råbacken, Torshovs

Socken: Augerum

Berättat av: Anders Håkansson

Uppteckningsår: 1934

Född år 1858 i Augerums sn

Uppteckningen rör Gastar

Bla Sona och tullen

Bränninseken

Kyrkresten

Gastamarken, Gastaboken

Vilsten

Vyske i Allvasjösmåla

En kittel med pengar vid Gastaboken

" " " " i Torsgöl

" " " " i Paddegölen

Glavusas Kresten, en klotz gumma

} ortnamn i
Biskopsberg

sid.
2.
2-3.
3-4.
4.
4-5.
5.
8.
5-6.
6-7.
7-8
9

4434

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Anders Håkansson, Biskopsberg

Född i Boråsl. Har väl redan på gamla minnen och berättat
gärna. Mycket livlig, kallas därför "Yrvärdet".

Plektinge
Östra lsd

Augerum
1934

2. 4434

Magn. Barbro Götthberg
Tomkors

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Måns Peter Svensson, som ägde gården i Prästgårdsby
innan H., berättade, att en gäst kom springande från en
gamla kyrkvägen fram. Han kom skrikande. Då skrek
Måns Peter: "Spring inte här å väsnas utan ge dig i väg upp
te skoarna å ansökt dom." Gasten sprang uppåt skogen
till dem, som bodde där ("skoarna") och förstörde om natten
så mycket de hade av redskap, verktyg och selar.

Släkansons farfar Anders Jönsson, fogare på Ölands
lycke i början ^{av} 1800-talet, köpte ett rökskin, som H. nu har,
på auktionen efter Gla Sona. Denne var bonde i Bromåla,
men hade mördat någon, och för att undgå straff måste
han hålla sig borta i 7 år. Han bodde då i fästan i Sten-
berget vid Stora Havsjön, Bromåla. Trolsen bodde längre in
i berget, i själva stugan. Gla Sona livnådde sig i dessa sju år
både som "skött och feskere". Trolsen sprang baras för
 honom. En gång satt han hemma i fästan och hörde lura

Pres.
And. Hallman
4. 1857 i
Augerum
v:o

Wetlinge

År 1834

3.

4434

Wetlinges. 1834. Göttingen
Ber. 15. 1834. Läkars. Läkars.
Född 1858. 1834.

trollen pratade inne i skugan. Den ene sa: "Du ska
ej springa hare för Ola Sona. Han kan mer än skjuta".
De menade, att han kunde växa också. Sedan sprang de
aldrig mer herrar. — En annan gång var Ola ute och
fiske. Han fick upp en abborre. När han tog upp den,
blinkade den mot honom, och han förstod då, vem det
var och släppte ner den igen i sjön. — Ola Sona sköt
också ihjäl trollens sista ko. För att kunna det måste
han komma varken tvättad el. otvättad, varken "kliff"
el. "okliff", varken hungrig el. mätt. Han tvättade och
rakade då ena kinden, klippte halva huvudet och
stoppade en saltoten i munnen. Då kunde han skjuta
kon. Sedan han skjutit den sista kon, flyttade trollen
från Husberget.

Vid Brännvinsöken invid Läkarssons gård i
Biskopsberg lög bönderna för om sommarbörndagarna

och såp. Det var på den tiden, de använde halvstopps och
kanna i st. f. liter.

Kyrkorten. Ligger långt upp i skogen. Predikan
skall ha hållits där för. Man vet ej, om det varit i krigstid
el. under förföljelse. Två gravar här ha funnits där, men
Håkansson har ej sett några.

Gästmarken och Gästboken. Tidigt en morgon när
en bonde begav sig till stam, kom där fram ett par gästar
vid boken och började slåss. De höllos på en stund, varefter
den ene sprang fram till bonden och sa: "Se du, hur jag
fusar honom" - "Ja, håll du på," svarade bonden och så
började de slåss igen och höllos på så länge bonden såg
dem.

Vid boken var för ett pusteställe, där alla stannade
till på väg till och från stam och kyrkan. De brukade

Äta och sypa där. Boken utfölldes en fredagsnatt
kvällen över vägen i otycke för att hindra den som skulle
till staden nästa dag. Aug. Andersson Biskopsberg (nu 80
år gammal) här ha varit med. Han var då ung.

Vilsten. Vid landvägen. Lagen högg att sätta
mer ryggbördor på.

Magnus i Biskopsberga och några andra kom
till Håkansson en lördagseftermiddag vid neraftenstid
med spadar och verktyg och sa, att de skulle gå och
gräva upp kopparbitteln med skatten vid Gastaboken.
H. gick med dem, och de hann gräva ner sig ett par
alnar i jorden innan kvällen. Jorden var så svart
som den svartaste muldjord just där, fast där ligger
ett sandtag alldeles intill. Där de grävde var murat
runt omkring (som en stenkällare i storlek ungefär) och

stenarna var mycket stora och ditförda. Ty i sandtaget finns ingen sten. När de grävt så långt, träffade de på ett kälkben så stort som efter en häst och med stora bänder (ett par tum). De trodde först, att det var efter en människa, men det var för stort. Då de kommit så långt, kände de efter med ett spett och kände, att där låg en stor, flat sten på en halv meters djup. Men de bydde sig aldrig om att gräva längre. Magnus drodde dock alltid fullt och fast på skatten, och var gång han kom i till H:s sida han: "Har ni ej träffat påu keteln Än i sandtaget?"

Häkansson berättade också om torpet Belands-
lycke, och Beland där. För i tiden fanns det endast en
bonde och en torpare i Porsjö. Torparens hette Beland.
I ett röse i närheten fanns "en ketel om' panger", be-
vakad av en drake. Bonden bad, att få låna Belands

74434

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

ende, vite bröst, fäste en kedja i ena änden på kitteln så försiktigt att ej draken märkte något och spände bröstet vid andra änden av kedjan. Då hästen började dra så sakta, flög draken upp och slog ner hästen. Därefter flydde han. Bonden tog då skatten, och Erland fick visst aldrig något av den.

På ett annat ställe i Persgöl hade en vallypösk hos en rik bonde i byn hittat en skatt i en kittel. "Den ska' du snart slippa se," sa bonden och tog en lång albstång, hängde kitteln på den och sänkte ner den i Paddegölen. Albstången ruttade ej upp i första taget, varför kitteln hängde där länge. För när de var nere och slog "kån" på klar is, syntes den. En gång för några tiotal år sedan var några flickor nere och badade. De såg då de fina, gula, glänsande löven på bottnen och togo upp några men när de kommit hem, voro dessa

bara maskar. - Gubben, som särskilt ner skatten,
kallades Quos Foche.

Vyske, & i Ulvasjön, som har fått sitt namn därav,
att man för kunde stå på skanden och vrisla över till
ön, då man ville ha brännvin, ty där fanns ett bränneri.
Lönbrännarna blevo en söndag vassa lönsman (Bolling
i Lyckeby, 75 år sedan), då han kom. Han hade tagit med
sig en båt från Lyckeby, och då han lassade av den, anade
de oråd, kastade pannan med locket i sjön och flydde
med ^{de} andra redskapen över Smålandsgränsen. Där hade
B. ej befogethet att grips dem. Samma söndag drunkna-
de tre män i Ulvasjön. Det var skräddaren Anders Bluf,
Peter Johan Löf och en till. De hade varit ute på ön
och supit sig fulla. - För några år sedan luttades brän-
vinspannan och locket i sjön, men de blevo bortbytta
i kristiden.

För ungefär 60 år sedan, då Håkansson endast var en liten pojke, kom där en rödebybo hem till dem i Porsgöl och bad, att någon skulle visa honom vägen till en klok gumma, som hette Clarusas Krestin. Hon bodde i Ålmteryd, fast mot Ulvarejömälakället. Hon kunde offer för sjukta, och gubben ville ha bot för sin gumma. H. visste ej, vad man skulle ha med sig el. hur hon gjorde, mer än att de skulle ha en vigselring av silver och att hon offrade efter solens nedgång till dess ryppgång.